

mleczna droga

Szanowni Państwo, Drodzy Przyjaciele, ostatnie tygodnie to czas próby. Pandemia wirusa COVID-19 dotknęła także Polskę. Podjęte środki ostrożności, niezbędne, ale jednak dotkliwie społecznie, szczególnie odczuwają mamy ciężarne i karmiące. Zalecenia dotyczące rozwiązywania ciąży cesarskim cięciem, izolacja matki od dziecka, brak możliwości karmienia piersią są bolesną ceną walki z epidemią. Fundacja Bank Mleka Kobięcego zawsze wspierała mamy w trudnej sytuacji okołoporodowej. Tak jest i tym razem. Szukamy dla Was naukowych argumentów i rozwiązań, które pomogą bezpiecznie przetrwać ten czas. Życzymy wytrwałości i nadziei, którą przynoszą radosne Świąta Wielkiej Nocy!

Przełomowe badania mleka kobiecego w czasie epidemii COVID-19

Uniwersytecka Pracownia Badań nad Mlekiem Kobięcym i Laktacją WUM we współpracy z Fundacją Bank Mleka Kobięcego rozpoczęła pilotażowe badanie, które może okazać się przełomowe w organizacji opieki okołoporodowej w czasie epidemii koronawirusa.

Mechanizm zakażenia wirusem SARS-CoV-2 nie jest jeszcze do końca rozpoznany. Wiadomo jednak, że większość dzieci chorych matek urodziła się zdrowa. Nie wykryto do tej pory obecności wirusa w mleku kobiecym. Aby wyeliminować ryzyko przeniesienia wirusa z matki na dziecko, **w Polsce zastosowano radykalne środki ostrożności, łącznie z brakiem możliwości karmienia dziecka piersią lub odciągniętym mlekiem mamy.** Takie rozwiązanie nie tylko wpływa na organizację opieki okołoporodowej, ale także niesie ze sobą wysokie koszty społeczne i zdrowotne dla dzieci urodzonych w pandemii oraz ich matek. Czy jest to konieczne? Badanie pt. „Ocena ryzyka transmisji wirusa SARS-CoV-2 z matki chorującej na COVID-19 na dziecko w okresie prenatalnym oraz przez mleko matki” zostanie przeprowadzone we współpracy z laboratorium Warsaw Genomics, które jest liderem w wykonywaniu testów w kierunku SARS-CoV-2 oraz sfinansowane ze środków Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Projekt otrzymał pozytywną opinię Głównego Inspektoratu Sanitarnego. **Do współpracy w realizacji badania są zaproszone szpitale, w których rodzą się dzieci matek chorych na COVID-19.** Więcej informacji: bankmleka@bankmleka.pl

Co jeszcze można zrobić, aby chronić karmienie piersią i mlekiem kobiecym w polskich szpitalach w czasie epidemii COVID-19?

Jak skutecznie i bezpiecznie pomóc matce w utrzymaniu laktacji do czasu wyleczenia z COVID-19 lub wykluczenia choroby. Wskazówki Fundacji Bank Mleka Kobięcego

- ◆ Należy wyjaśnić matce, najlepiej przed porodem, powody konieczności jej izolacji od dziecka i wynikający z tego brak możliwości bezpośredniego karmienia piersią.
- ◆ Należy podkreślić, iż mimo, że nie ma obecnie dowodów na możliwość przeniesienia wirusa SARS-CoV-2 przez mleko, zgodnie ze stanowiskiem krajowych konsultantów ds. ginekologii i położnictwa oraz neonatologii ze względu na wysiłki mające na celu zahamowanie epidemii, nie zaleca się także karmienia odciągniętym mlekiem do czasu uzyskania dwukrotnie ujemnego testu u zakażonej matki (lub braku potwierdzenia choroby u matki, u której podejrzewamy COVID-19).
- ◆ Warto zachęcić matkę do trudu podtrzymania laktacji argumentując, że w mleku kobiecym znajdują się ważne czynniki przeciwinfekcyjne, także przeciwciała wirusa SARS-CoV-2, które uodpornią dziecko.
- ◆ Trzeba też zwrócić uwagę, że przeciwskazanie do karmienia piersią wynikające z zakażenia (lub podejrzenia zakażenia) matki wirusem SARS-CoV-2 jest tylko czasowe i obejmuje krótki czas w stosunku do okresu, w którym zaleca się karmienie dziecka piersią (pierwsze dwa lata życia, a nawet dłużej).
- ◆ Należy poinformować matkę o sposobie karmienia dziecka w czasie kiedy nie będzie możliwe podawanie mu odciągniętego pokarmu, a także rozważyć podanie mleka z banku mleka (szczególnie w przypadku dzieci urodzonych przed spodziewanym terminem porodu) jako najlepszej alternatywy w przypadku gdy dziecko z przyczyn losowych pozbawione jest mleka własnej mamy.
- ◆ Zalecane jest stosowanie profesjonalnego laktatora z funkcją inicjacji laktacji i możliwością odciągania z dwóch piersi jednocześnie, co pozwala na efektywne mechaniczne pobudzanie produkcji pokarmu nawet przez dłuższy czas. Stymulacja laktacji powinna rozpocząć się tak szybko jak to możliwe, najlepiej w pierwszej godzinie po porodzie i odbywać się przez możliwe częste odciąganie mleka (minimum osiem razy na dobę). Najlepiej odciągać pokarm z obu piersi jednocześnie lub naprzemiennie, na przykład według schematu: 5–7 min. z pierwszej piersi, 5–7 min. z drugiej, 3–5 min. z pierwszej, 3–5 min. z drugiej, 2–3 min. z pierwszej, 2–3 min. z drugiej.
- ◆ Ze względów epidemiologicznych zaleca się używanie laktatorów klasy szpitalnej z pełną separacją mediów, możliwych do stosowania przez wiele użytkowniczek po prawidłowo przeprowadzonej dezynfekcji. Akcesoria do laktatora, które mają styczność z ciałem matki i jej pokarmem powinny być jednorazowe (tj. sterylne lejki i butelki do pokarmu) i utylizowane po każdym użyciu.
- ◆ W sytuacji niedoborów profesjonalnego sprzętu do odciągania pokarmu w szpitalu dopuszcza się używanie laktatorów osobistych, które powinny być utrzymywane w czystości przez mycie oraz dezynfekcję elementów mających styczność z mlekiem i ciałem kobiety po każdym ich użyciu.
- ◆ Wszystkie czynności związane ze wsparciem matki w utrzymaniu laktacji powinny być wykonywane przez personel medyczny z zachowaniem wszelkich środków ostrożności wskazanych przy kontakcie z chorym na COVID-19, a odciągnięte mleko powinno być traktowane jako materiał potencjalnie zakaźny.
- ◆ Należy unikać utylizacji mleka matki w jej obecności.

Centrum Nauki o Laktacji przygotowało kompletne **zalecenia dotyczące karmienia piersią i mlekiem kobiecym w okresie pandemii SARS CoV-2** w zależności od stanu matki. Szczegóły na stronie internetowej CNOL

<http://cnol.kobiety.med.pl/wp-content/uploads/2020/03/Algorytm-postepowania-na-czas-pandemii-25.03.2020.pdf>

COVID-19. Inicjatywa EMBA

EMBA Task Force on COVID-19 to specjalna inicjatywa członków Zarządu Europejskiego Stowarzyszenia Banków Mleka, specjalistów neonatologii z Włoch, Niemiec, Francji, Turcji i Serbii. Jej celem jest ocena wpływu choroby COVID-19 na ciążę, poród, zdrowie noworodka oraz karmienie piersią i donację mleka do banków, w oparciu o obecnie dostępną wiedzę naukową.

Członkowie EMBA Task Force będą monitorować światowe rekomendacje, wskazówki, dyrektywy i publikowane wyniki badań naukowych dotyczące wpływu pandemii COVID-19 na opiekę okołoporodową. Podsumowanie tych działań oraz komentarze zespołu ekspertów EMBA będą regularnie publikowane na stronie internetowej Stowarzyszenia <https://europeanmilkbanking.com/emba-task-force-covid-19-in-the-perinatal-period/>

Zestawienie rekomendacji polskich i zagranicznych w związku z pandemią COVID-19

Zalecenia dotyczące opieki okołoporodowej nad kobietą chorą na COVID-19 lub w czasie diagnostyki w kierunku infekcji SARS-Cov-2

KRAJ/ jednostka/ organizacja	Poród	Karmienie noworodków	Izolacja dziecka od matki	Odnosić
Polska	Poród przez cięcie cesarskie	Niezalecane karmienie piersią, pokarm odciągnięty należy utylizować (powinno się zachęcać matki do regularnego odciągania mleka w celu utrzymania laktacji). Karmienie mlekiem matki jest możliwe po dwukrotnym ujemnym wyniku z wymazu z gardła.	Tak	https://www.gov.pl/web/zdrowie/zalecenia-dla-kobiet-w-okresie-okoloporodowym-w-zwiazku-z-zakazeniami-sars-cov-2 02.04.2020 http://ptmp.edu.pl/najnowsze-wytyczne-i- stanowisko-ekspertow-w-sprawie-zakazenia-wirusem-covid-19/ 03.04.2020

Stany Zjednoczone/ CDC/AAP	Brak przeciwwskazań do porodu drogami i siłami natury	Karmienie mlekiem matki (matki odseparowane powinny być zachęcane do odciągania mleka, aby można go było podać dziecku)	Tak	https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/inpatient-obstetric-healthcare-guidance.html 02.04.2020
Francja	Brak przeciwwskazań do porodu drogami i siłami natury	Karmienie piersią (kiedy matka nie karmi piersią, należy ją zachęcać do odciągania mleka, aby można go było podać dziecku)	Odseparowania matki od dziecka tylko gdy jest to konieczne	https://www.societe-francaise-neonatalogie.fr/ 06.04.2020 https://europeanmilkbanking.com/emba-task-force-covid-19-in-the-perinatal-period/ 06.04.2020
Szwajcaria	Brak przeciwwskazań do porodu drogami i siłami natury	Można karmić piersią, ale należy przestrzegać odpowiednich zasad mających na celu zapobiegnięcie zakażenia dziecka	Nie	https://www.sggg.ch/news/detail/1/coronavirusinfektion-covid-19-und-schwangerschaft/ 03.04.2020
Niemcy	Brak przeciwwskazań do porodu drogami i siłami natury	Karmienie piersią (kiedy matka nie karmi piersią, należy ją zachęcać do odciągania mleka, aby można go było podać dziecku)	Nie	https://www.dggg.de/news/covid-19-kreisssaalempfehlungen-der-dggg-und-faq-fuer-schwangere-1192/ 05.04.2020 https://www.gnpi.de/cms2/ 06.04.2020
Kanada/ SOGC	Brak przeciwwskazań do porodu drogami i siłami natury	Można karmić piersią, ale należy przestrzegać odpowiednich zasad mających na celu zapobiegnięcie zakażenia dziecka	Nie	https://sogc.org/en/content/featured-news/Updated-SOGC-Committee-Opinion_COVID-19-in-Pregnancy.aspx 02.04.2020
Włochy	Brak przeciwwskazań do porodu drogami i siłami natury	Karmienie piersią możliwe tylko w przypadku kobiet o łagodnym przebiegu choroby. Gdy nie ma możliwości karmienia piersią, zalecane jest karmienie odciętym mlekiem	Nie w przypadku kobiet o łagodnym przebiegu choroby	https://www.sin-neonatologia.it/indicazioni-sin/ 06.04.2020 https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/mcn.13010 06.04.2020 https://www.sigo.it/comunicati-covid-19/la-gravidanza-al-tempo-del-coronavirus-2/ 06.04.2020
Wielka Brytania/ RCOG	Brak przeciwwskazań do porodu drogami i siłami natury	Można karmić piersią, ale należy przestrzegać odpowiednich zasad mających na celu zapobiegnięcie zakażenia dziecka	Nie	https://www.rcog.org.uk/en/guidelines-research-services/guidelines/coronavirus-pregnancy/covid-19-virus-infection-and-pregnancy/ 01.04.2020
ACOG	Brak przeciwwskazań do porodu drogami i siłami natury	Można karmić piersią, ale należy przestrzegać odpowiednich zasad mających na celu zapobiegnięcie zakażenia dziecka	Nie, ale należy omówić tę decyzję z matką	https://www.acog.org/clinical/clinical-guidance/practice-advisory/articles/2020/03/novel-coronavirus-2019 01.04.2020
Dania/DSOG	Brak przeciwwskazań do porodu drogami i siłami natury	Można karmić piersią, ale należy przestrzegać odpowiednich zasad mających na celu zapobiegnięcie zakażenia dziecka	Nie	https://www.dsog.dk/wp/dsog/vejledninger-og-infomationsmateriale-vedr-hndtering-af-pvist-eller-mistanke-om-covid-19-hyz6k 02.04.2020
Norwegia	Brak przeciwwskazań do porodu drogami i siłami natury	Karmienie mlekiem matki (matki odseparowane powinny być zachęcane do odciągania mleka, aby można go było podać dziecku)	Tak w przypadku matek o średnim lub ciężkim przebiegu choroby, albo gdy dziecko jest skrajnym wcześniakiem	https://www.fhi.no/en/op/novel-coronavirus-facts-advice/facts-and-general-advice/advice-and-information-for-pregnant-women-children-and-adolescents/ 03.04.2020 https://www.legeforeningen.no/foreningsledd/fagmed/norsk-barnelegeforening/veiledere/informasjon-veiledere-og-prosedyrer-for-barn-og-covid-19/ 06.04.2020

Australia oraz Nowa Zelandia/RANZCOG	Brak przeciwwskazań do porodu drogami i siłami natury	Można karmić piersią, ale należy przestrzegać odpowiednich zasad mających na celu zapobiegnięcie zakażenia dziecka	Nie	https://ranzcog.edu.au/state-ments-guidelines/covid-19-statement/information-for-pregnant-women 02.04.2020
Chiny	W przypadku kobiet w dobrym stanie do rozważenia poród drogami i siłami natury w odpowiednio przygotowanej sali	Niezalecane karmienie piersią ani mlekiem odciągniętym	Tak	Wang L., Shi Y., Xiao T. i wsp., Chinese expert consensus on the perinatal and neonatal management for the prevention and control of the 2019 novel coronavirus infection (First edition), Ann Transl Med 2020,8(3):47
WHO	Brak przeciwwskazań do porodu drogami i siłami natury	Można karmić piersią, ale należy przestrzegać odpowiednich zasad mających na celu zapobiegnięcie zakażeniu dziecka	Nie	https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-on-covid-19-pregnancy-childbirth-and-breastfeeding 01.04.2020

Nowości w literaturze naukowej

Na stronie Fundacji Bank Mleka Kobiecego na bieżąco aktualizujemy informacje dotyczące rekomendacji oraz najważniejsze doniesienia naukowe dotyczące postępowania z mlekiem kobiecym, także podczas pandemii COVID-19. Znajdziecie je na stronie głównej www.bankmleka.pl oraz w zakładce dla profesjonalistów.

Fundacja Bank Mleka Kobiecego jest Organizacją Pożytku Publicznego. Wypełniając roczne sprawozdanie finansowe – PIT za 2019 r., można przeznaczyć **1% podatku** na działalność właśnie naszej Fundacji. Wystarczy wpisać numer KRS 0000329961